

baggrunden for dette synes at være hans manglende begrebslige differentieringer. Når Badiou henviser til empirisk forekommende revolutioner, sker det oftest ved at påkalde sig en tidlig og ikke-perverteret fase. Det helt præcise kriterium for, hvornår en revolution er sund og usund, er imidlertid uklart. Problemet er i det større perspektiv, at Badiou kun accepterer disse sondringer, når de kan anvendes i hans egen favør. Hvorfor fx ikke sondre mellem menneskerettighederne som idé og som realiseret program? Det virker ofte, som om der er dem på det rigtige hold og så dem på det forkerte. Hvorfor var nazismen fx ikke en revolution – alle de prominente eksempler på revolutioner er i bogen venstreorienterede sådanne? Alle revolutionens tænkere er ligeledes venstreorienterede – hvad med fx idéen om konservativ revolution? Jeg mener sagtens, man kan argumentere for, at revolutionen nødvendigvis må være venstreorienteret – problemet er blot, at Badiou ikke tilbyder en sådan argumentation.

Slagmark og *Philosophia* har gennem de sidste fem år sendt adskillige nyoversættelser på gaden. Badiou's *Metapolitik* er en af disse. Mange af disse bøger kunne ikke være udgivet på normale, kommercielle vilkår. At vi nu har disse oversættelser, er vi en gruppe unge filosoffers virkelyst og initiativ tak skyldig. Vi har også i kraft af disse oversættelser fået præsenteret en række i dansk sammenhæng nye

filosofiske forfatterskaber. Jeg er ikke specielt imponeret af Badiou's *Grundrids af metapolitikken*, men andre vil sikkert have en anden holdning. Det vigtigste er, at bogen nu foreligger på dansk, og at vi bl.a. på baggrund af den kan fortsætte den vigtige diskussion om det politiske karakter.

Carsten Bagge Laustsen

Den mystiske nazisme?

Dan H. Andersen: *Nazimyster – blodreligion og døds kult i Det Tredje Rige*. Aschehoug 2007, 287 sider, 269 kr.

Der er noget dybt interessant over den historieforskning, der ser på nazismen som en bred intellektuel ressource. For nazismen lykkedes faktisk med en overgang at etablere en lukket mytologi, hvor handlingsretorik sammen med totalbilleder af verdens beskaffenhed boltrede sig, uden at de levnedede særlig meget plads til kritik. Som forskningsobjekter giver de nazistiske mytologier os blik for, dels hvilke situationer der overhovedet kunne gøre synde buksmotive som 'jøden', 'bolsjevikken' eller 'den fremmede kapital' meningsfulde og dels, hvor det kan risikere at føre os hen, hvis vi for ensidigt betjener os af postulatoriske forestillinger og billeder af en verden, der helt bestemt hænger sammen.

Historikeren Dan H. Andersen har i sin seneste bog gjort et forsøg på at optegne den forestillingsverden, som

appellerede til nazister i midten af sidste århundrede. Andersen går i sin bog på jagt efter læssevis af 'irrationelt' tankegods, hvor særligt kredsen omkring Reichsführer-SS Heinrich Himmler var på bølgelængde med clairvoyance, reinkarnation, nyhedenskab og jagten på den ene eller den anden germanske folkeraces op-rindelse i Atlantis. Det bliver også til en ret grundig gennemgang af den nationale organisation *Ahnenerbe*, der søgte efter spor af en oldgermansk kultur på forskningsekspeditioner i bl.a. Mellemøsten, Skandinavien og Tibet. Dertil får vi et kapitellangt, decideret sidespring om illusionisten og magikeren Erik Jan Hanussen. Hanussen var en tryllekunstner, der både hyldede sine egne evner indenfor det okkulte og forestillingen om et særligt tysk folk, men hvad det havde at betyde for nazismen, forbliver uklart. Langt fra at beskæftige sig med, hvorfor det blev attraktivt at se nazibevægelsen som et 'tusindårsrige' med intime forbindelser til Barbarossa og middelalderens Tysk-Romerske Rige, eller hvorfor Nürnberg-møderne kunne blive iscenesat som kulminationen på en særlig germansk urhistorie, så reducerer Andersens bog i stedet mellemkrigstidens kontekst til personhistorien om en række nazibødleres irrationelle indskydelser: *"Langt hen ad vejen er det new age og hippie-ritualer, som deles af verdenshistoriens største bødler"*. Med Andersens ledebegreb om 'det alternative' bliver bogen en opsamlingsplads for en

bunke uhyrligt nonsens, fantastier og mærkværdige personligheder, som ingen ved sine fulde fem ville finde på at tilslutte sig.

At nazismen her blot bliver til et stykke mystik, kunne dog også skyldes Dan H. Andersens undertematiserede begreb om mytologi, koblet med en mangel på metodisk refleksion. For hvad var det lige, der var på færde? Det bliver bogen igennem et stadigt mere presserende spørgsmål, hvordan myter, sprogbrug, symboler og billeder egentlig fungerer. Bogen opstiller en dikotomi mellem fornuft og mytologi, der gør det til nazismens store helligbrøde, at der overhovedet anvendtes billeder og fandtes en irrationalistisk tiltro til myter. Når myter er noget *okkult*, bør de jo bare afvises som usande. For Andersen er vi fornuftige, så længe vi blot vælger ikke at operere med nogen formodninger eller en mytologisk billedverden – i det omfang nazisternes elite overhovedet kan forbindes med et ikke-defineret begreb om 'mytologi', må de ifølge bogens logik have været folkeforfø-rere, der mere eller mindre bevidst gjorde brug af nogle åbenlyst usande påstande. Denne bagklogskabens klarhed burde nok have ført til en refleksion over, om nazimyternes historiske kildeværdi ikke netop ligger i, at noget, der fremstår som så radikalt usandt for os, engang har haft stor betydning og kunnet give mening? For når bogen derimod ikke går længere end at knytte nazismen til noget okkult, resulterer det i mindre heldige

konsekvenser for Andersens fremstilling. Der laves ikke nogen analyse af myternes semantiske indhold, eller det, de forekom at sanktionere, der præsenteres ingen kontekst, der forklarer, hvorfor bestemte problemer pressede sig på og fik mytologiske 'svar', der henvises ikke til noget historisk forskningskompleks; læseren sidder så tilbage uden nogen dokumentation for det, der i bogens indledning lanceres som 'banebrydende' nye indsigter i nazismens mytologi.

Med et mere reflekteret begreb om mytologier havde bogen om nazimyterne kunnet give os en række meget interessante svar på, hvorfor de mytologiske komponenter virkede. Den heftige modernitetskritik, 1920'ernes radikalkonservative revolution i Tyskland og de generelle bestræbelser på at finde nogen form for dynastisk legitimitet og ufravigelige nationale forbindelseslinjer bagud i historien, fra før verden gik af lave, er en kontekst, der falder helt ud af Dan H. Andersens jagt på irrationalitet i Weimar-tiden. Sådan et tværsnit over den historiske situation kunne ligesom i Matthias Eidenbenz' fremragende undersøgelse af *Blut und Boden* have forklaret, hvorfor så mange rationaler opstod lukkede for kritik. Her var der nemlig tale om en metaforik, der for nazismen var meningsgivende og tilbød både arbejdsro og handletvang som bærer af en historiefilosofisk mission.

Ved ikke at kontekstualisere nazismen efterlader Dan H. Andersen os

derimod med nazimyter som nogle historiske eksempler på menneskelig dårskab, der kan udpeges og flyttes uforandret rundt omkring i historien. Trods en mængde uvedkendte påstande bogen igennem om et slægtskab, forbliver det nu uklart, hvorfor nazismens mytologiske univers egentlig er forbundet med new age, studentermarxisme eller nutidig islamisme. Spørgsmålet er, om sådanne vidt forskellige historiske forløb og konnotationer virkelig hænger sammen, fordi de er fælles om at bruge ritualer, symboler og billeder? Eller måske indgår retoriske udtryk snarere i de fleste af vores intellektuelle produkter. Med den slags abstrakte sammenligninger bliver det vist ikke nemmere for os at begribe radikale fænomener. Men tilbage må dog stå, at Dan H. Andersen har været på sporet af et virkeligt interessant emne.

Casper Hartmann Dam

At tænke med Heidegger

Thomas Schwarz Wentzer & Peter Aaboe Sørensen (red.): *Heidegger i relief – perspektiver på Væren og tid*, Klim 2008, 187 s., 249 kr.

K.E. Løgstrup: *Martin Heidegger*, Klim 2008, 136 s., 179 kr.

To bøger om den tyske filosof Martin Heidegger er i 2008 udkommet på det århusianske forlag Klim. Det drejer sig for det første om antologien